

Remissunderlag

Ramverk för barn och vårdnadshavare
i 1177-tjänster

Innehåll

1 Om remissunderlaget	1
1.1 Inledning	1
1.2 Processen framåt.....	2
1.3 Bakgrund och nuläge	2
2 Ramverk samt viktiga aspekter.....	3
2.1 Förslaget	3
2.1.1 Ramverk för barn och vårdnadshavare i 1177-tjänster.....	3
2.2 Viktiga aspekter.....	4
2.2.1 Ökad tillgång för både barn och vårdnadshavare.....	4
2.2.2 Åldersgränser för 1177 journal.....	4
2.2.3 Journalinformation i andra 1177-tjänster.....	5
2.2.4 Området sexuell hälsa	5
2.2.5 Sammanfattning av nyttor med ramverket.....	6
2.2.6 Genomförande och mer information	6
Vid frågor, kontakta.....	6
Godkännande	6
Underskrift.....	7

1 Om remissunderlaget

1.1 Inledning

”Ramverk för barn och vårdnadshavare i 1177-tjänster” beskriver i dokumentform ett förslag på gemensamt förhållningssätt från landets regioner när det gäller barns och vårdnadshavares tillgång till personliga tjänster efter att ha loggat in på 1177. Ett nationellt ramverk gör att barn och vårdnadshavare har samma möjligheter oavsett var i landet de befinner sig.

I nästa kapitel finns det förslag till ramverk som Inera nu skickar ut för remiss till samtliga regioner. Förslaget bygger på en omfattande utredning¹ som Inera genomförde 2022 och som inkluderade bland annat intervjuer med barn och unga samt en juridisk analys och en barnkonsekvensanalys.

¹ <https://www.inera.se/utveckling/rapporter-och-resultat/2022/nya-aldersgranser-for-tjanster-pa-1177.se/>

Efter utredningen har ramverksförslaget utformats, diskuterats i detalj och analyserats ingående av en referensgrupp där ett 20-tal regionala representanter med olika kompetenser ingått. I gruppen finns även en representant från E-hälsomyndighetens tjänst Läkemedelskollen och en sakkunnig inom barnrätt. I bilagan till detta dokument och på Inera.se² beskrivs referensgruppen och arbetet som bedrivits närmare.

1.2 Processen framåt

- Detta dokument med förslag på ramverk skickas i maj 2025 till landets regioner. Syftet är att Inera ska få svar på om regionerna ställer sig bakom förslaget eller inte, tillsammans med eventuella kommentarer.
- Svar sker genom att svarsblanketten i detta dokument skickas till Ineras kansli **senast den 24 oktober 2025**. Svaret är en viljeyttring och inte ett beslut, då beslutsprocessen följer senare.
- Som en del av remissperioden ordnar Inera två digitala informationsmöten för frågor och dialog. **Mötestider är 24 juni 08.30-09.30 och 23 september 08.30-09.30**. Anmälan och eventuella frågor på förhand skickas till maria.ekendahl@inera.se Anmällda deltagare får en Teams-länk till mötet.
- Då svaren inkommit förs dialog mellan Inera och regionerna om det finns behov av förändringar. Därefter skickar Inera ut ett formellt beslutsunderlag som varje region processar utifrån egna rutiner.
- Inera förbereder under tiden en genomförandeplan som presenteras för Ineras regionala programråd och som bereds tillsammans med relevanta grupper, som regionernas kommunikationsdirektörer. Innan planen är presenterad och accepterad av regionerna kommer inga konkreta förändringar av åldersgränser att göras i 1177-tjänsterna.

1.3 Bakgrund och nuläge

Det finns sedan länge ett gemensamt beslutat ramverk som gäller tjänsten 1177 journal³. Där sägs att barn får tillgång till 1177 journal vid 16 års ålder och att vårdnadshavare har tillgång fram tills barnet fyller 13 år. Däremellan finns ett treårigt glapp när ingen har generell tillgång. Det är möjligt efter en individuell bedömning att förlänga eller förkorta vårdnadshavarens tillgång till barnets information, samt att tidigarelägga barnets egen tillgång. Denna möjlighet används dock i begränsad omfattning och kräver manuell hantering.

För övriga e-tjänster saknas ett gemensamt ramverk. Tjänsterna följer 13-årsgränsen för 1177 journal när det gäller vårdnadshavare⁴. Vårdnadshavare kan därför inte med egen inloggning hjälpa sina barn med 1177-tjänster efter att barnet fyllt 13 år. Detta ses som ett problem av både

² [Invånares behörigheter och företrädare - Inera](#)

³ <https://www.inera.se/tjanster/alla-tjanster-a-o/1177-journal/>

⁴ <https://www.1177.se/om-1177/nar-du-loggar-in-pa-1177.se/att-logga-in-pa-1177.se/#section-17426>

barn och vårdnadshavare, särskilt för dem som behöver ha täta kontakter med hälso- och sjukvården.

Många har under lång tid efterfrågat ett gemensamt ramverk som gäller alla tjänster som invånare kan nå vid inloggning på 1177. Ramverket ska säkerställa dels att barn och vårdnadshavare inte stängs ute från viktiga digitala tjänster inom hälso- och sjukvård, dels att skyddsaspekter och integritetsbehov tillgodoses. Detta möjliggörs genom olika tekniska lösningar som har diskuterats med referensgruppen och som beskrivs närmare i bilagan till detta dokument.

Barnperspektivet har genomsyrat arbetet. Både barns rätt att vara delaktiga i sin vård, barns rätt till integritet som ökar i takt med ökad mognad, barns rätt till skydd från vårdnadshavare i vissa fall och barns rätt till en vårdnadshavare som ansvarar för barnet.

2 Ramverk samt viktiga aspekter

2.1 Förslaget

Nedanstående text (2.1.1) är själva ramverksförslaget. Under nästa rubrik (2.2) presenteras några viktiga aspekter från beredningsarbetet för att underlätta förståelse och beslut.

2.1.1 Ramverk för barn och vårdnadshavare i 1177-tjänster

- Barn får tillgång till tjänsten 1177 journal när de fyller 15 år.
- Barn får tillgång till övriga 1177-tjänster utan generell nedre åldersgräns.
- Vårdnadshavare får som företrädare tillgång till tjänsten 1177 journal för sitt barn tills barnet fyller 15 år. Då övergår tillgången till barnet.
- Vårdnadshavare får som företrädare tillgång till sitt barns övriga 1177-tjänster tills barnet fyller 18 år.
- Vårdnadshavare har inte tillgång till information i tjänsterna som rör sexuell hälsa. Det omfattar exempelvis bokade tider på ungdomsmottagningar, förskrivningar av preventivmedel eller anteckningar vid abort.
- Vårdpersonal kan stänga av en eller båda vårdnadshavare från tjänster om behov finns.
- Vårdpersonal kan ge både barn och vårdnadshavare utökad tillgång till tjänsten 1177 journal efter manuell bedömning.
- Vårdpersonal kan hjälpa barn som har behov av det med att begränsa information som visas för vårdnadshavare samt för barnet självt, stänga av tjänster, delar av 1177 journal eller hela barnets 1177-konto, samt att återge barnet tillgång senare.

2.2 Viktiga aspekter

Det som ligger till grund för det aktuella förslaget om åldersgränser är analyser av barns behov och rättigheter samt avvägningar mellan nyttor, risker och tekniska möjligheter i 1177-tjänster. Här beskrivs det mest väsentliga från den regionala referensgruppens analysarbete.

2.2.1 Ökad tillgång för både barn och vårdnadshavare

En viktig nytta är att det ska vara lätt för barn att kontakta hälso- och sjukvården. Därför innehåller ramverket ingen generell nedre åldersgräns. Barn som har en e-legitimation kan logga in och använda 1177-tjänster för att exempelvis kontakta vården digitalt. Det finns dock tjänster som inte riktar sig till barn eller unga tonåringar, till exempel tidbokning för mammografi. Tjänster med specifika verksamhetskrav kan ha egna åldersgränser.

En annan viktig nytta är möjligheten för vårdnadshavare att hjälpa sina barn med digitala vårdtjänster som att boka tider, förnya läkemedel eller söka vård digitalt. Här säger ramverket att vårdnadshavare ska kunna göra detta tills barnet fyller 18 år. Det medför till exempel att digitala kallelser kan skickas till tonåringar, eftersom de även kommer att vara synliga för vårdnadshavare som har ansvaret för att barn kommer till vårdbesök. Detta är något som regionerna inte kan göra i nuläget, så papperskallelser skickas i åldrarna 13–18 år.

Genom att barn och vårdnadshavare får gemensam tillgång till flertalet 1177-tjänster uppstår en möjlighet till samverkan inom många familjer. Vårdnadshavare kan stötta sina barn i vårdärenden under längre tid, men också introducera barn till att ta egna digitala kontakter med hälso- och sjukvården utifrån barnens mognad. Samtidigt beskrivs i ramverket skyddsåtgärder för de barn som behöver det. Åtgärderna beskrivs mer i detalj i bilagan.

2.2.2 Åldersgränser för 1177 journal

Anledningen till att tjänsten 1177 journal har en nedre åldersgräns för barn är att den kan innehålla information som bedömts vara potentiellt känslig för barn och yngre tonåringar. När tjänsten var ny hade den en 18-årsgräns, som senare sänktes till 16 år efter ett regiongemensamt beslut. Nu har analysen lett fram till förslaget att sänka åldersgränsen igen så att barn får tillgång till tjänsten från 15 år. Under arbetet har det även diskuterats att sänka den nedre åldersgränsen för barn ytterligare eller att helt ta bort den, men valet blev en försiktighetsprincip med en stegvis sänkning.

Ett viktigt behov hos både barn och vårdnadshavare är sluta glappet som finns i dagens läge, då varken barn eller vårdnadshavare har tillgång till tjänsten under tre års tid. Därför är förslaget att vårdnadshavare får tillgång till tjänsten fram till att barnet fyller 15 år och tar över tillgången, så att inget glapp uppstår.

Precis som idag ska barn kunna få tidigare tillgång till tjänsten och vårdnadshavare förlängd tillgång till tjänsten efter en individuell bedömning.

2.2.3 Journalinformation i andra 1177-tjänster

Det som gör tjänsten 1177 journal extra känslig är att den samlar all journalinformation om en invånare på ett ställe. Därför har analysen lett fram till åldersgränsen 15 år för just den tjänsten. Men många ärendetjänster som invånaren når via 1177 innehåller någon form av journalinformation, exempelvis förskrivna läkemedel. Bedömningen är att tjänster med mer snäv information inte är lika känsliga och därför kan det mesta i tjänsterna vara tillgängligt för barn utan nedre åldersgräns och för vårdnadshavare tills barnet fyller 18 år.

Det kommer att finnas innehåll i tjänster, både nuvarande och kommande, där anpassningar behöver göras. Ett exempel är tjänsten 1177 egen provhantering⁵. Där kan det vara relevant att barn med sjukdomar som kräver täta provtagningar, och deras vårdnadshavare, kan beställa provtagningar och följa resultaten i den specifika tjänsten, även om samlade provresultat i tjänsten 1177 journal har en 15-årsgräns. Provtagningar för sexuellt överförbara sjukdomar inom samma tjänst bör däremot helt döljas för vårdnadshavare. En liknande hantering kan bli aktuell för de översikter som planeras inom projektet Sammanhållen planering⁶. Det behöver alltså ske en detaljerad genomgång av varje tjänst vid implementeringen av ramverket. Mer om detta beskrivs i bilagan till detta dokument.

2.2.4 Området sexuell hälsa

Eftersom vårdnadshavare får en förlängd tillgång till 1177-tjänster i förslaget jämfört med dagens situation innehåller ramverket en reservation som säger att all information inom området sexuell hälsa ska döljas för vårdnadshavare. Det gäller exempelvis bokade tider på ungdomsmottagningar och recept på preventivmedel. En representant från E-hälsomyndigheten har deltagit i analysarbetet med ambitionen att uppnå samsyn om ramverket mellan 1177 och Läkemedelskollen.

1177-tjänsterna har fram till idag haft ett skalskydd från 13 års ålder som stängt ute samtliga vårdnadshavare från all information. Med stöd av nya tekniska möjligheter innehåller detta ramverk istället ett skalskydd för området sexuell hälsa som möjliggör en högre tillgänglighet i övrigt. Vårdpersonal har dock samma ansvar som idag för att hitta sätt att informera vårdnadshavare i de fall det är befogat att involvera dem när ett barn söker enskild kontakt.

Det ska också vara möjligt för barn att be vårdpersonal att dölja annan information än det som rör sexuell hälsa för vårdnadshavare och få en individuell bedömning. Mer om möjligheter att dölja information finns i bilagan till detta dokument.

⁵ <https://www.inera.se/tjanster/alla-tjanster-a-o/1177-egen-provhantering/>

⁶ <https://www.inera.se/utveckling/status-aktuella-initiativ/pagaende-utveckling/sammanhallen-planering-pa-1177/>

2.2.5 Sammanfattning av nyttor med ramverket

- Barns rättigheter stärks, inklusive rätten till stöd från vårdnadshavare.
- Glappet i tjänsten 1177 journal försvinner, något som länge efterfrågats.
- Ramverket innehåller få åldersgränser vilket gör det enkelt att förstå och kommunicera. Samtidigt finns det utrymme för anpassningar där det är nödvändigt.
- Barn med kognitiva funktionsnedsättningar får förlängd möjlighet till stöd från sina vårdnadshavare, till stor del utan att det krävs manuell hantering av vårdpersonal.
- Det bildas en övergångsperiod när barn och vårdnadshavare kan använda 1177-tjänster gemensamt.

2.2.6 Genomförande och mer information

När det finns ett beslutat ramverk behöver Inera och regionerna samarbeta för att implementera och förvalta ramverket både i nuvarande och i kommande 1177-tjänster. Det kommer att omfatta både teknisk utveckling och informationsinsatser till både invånare och personal. Mer information finns i dokumentets bilaga Förutsättningar, samt på Inera.se. Sök på invånares behörigheter och företrädare.

Vid frågor, kontakta

Maria Ekendahl, projektledare

E-postadress: maria.ekendahl@inera.se

Telefon: 076-5430131

Godkännande

☐ Vi ställer oss härmed bakom förslaget till ramverk för nya åldersgränser för barn och vårdnadshavare

Kommentar:

☐ Vi ställer oss inte bakom förslaget. Motivera ert svar nedan

Kommentar:

Underskrift

Region:

Namnsteckning:

Namnförtydligande:

Titel:

Telefonnummer:

E-post:

Underskriftsdatum:

Ifylld blankett skickas in av regionens programrådsmedlem, eller av denne utsedd person, till Ineras kansli via e-postadress: kansli@inera.se senast **24 oktober 2025**.